ПЕРШЫ МІЖНАРОДНЫ КАНГРЭС ДАСЛЕДЧЫКАЎ БЕЛАРУСІ

ПРАЦОЎНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ

Том 1, 2012

THE FIRST INTERNARIONAL CONGRESS OF BELARUSIAN STUDIES

WORKING PAPERS

Volume 1, 2012

ISBN 978-9955-12-804-5 (ONLINE)
ISBN 978-9955-12-803-8

Vytautas Magnus University

Першы Міжнародны Кангрэс даследчыкаў Беларусі

Працоўныя матэрыялы

Том 1 (2012)

The First International Congress of Belarusian Studies

Working Papers

Volume 1 (2012)

Vytautas Magnus University Press
Kaunas, Lithuania, 2011

UDK 323.2(476)(063)
Fi319

Першы Міжнародны Кангрэс даследчыкаў Беларусі

Працоўныя матэрыялы

Том 1 (2012)

Першы Міжнародны Кангрэс даследчыкаў Беларусі адбыўся 23-25 верасня 2011 года ў Коўна (Літва)

Стыль-рэдуктура і карэктура

Вольга Гапеева (беларуская і англійская мова)
Стэфанія Каліноўская (руская мова)
Максім Александровіч (англійская мова)
Томаш Блашчак (польская мова)

Вёрстка і макет вокладкі

Дзмітры Ісаеў

Заснавальнікі і партнёры

Інстытут палітычных даследаванняў "Палітычная сфера" (Беларусь)
Універсітэт Вітаўта Вялікага (Літва)
Інстытут Вялікага Княства Літоўскага (Літва)

Міжнародны Кансорцыум "ЕўраБеларусь" (Беларусь)
Беларускі інстытут стратэгічных даследаванняў (Беларусь)
Інтэрнэт-часопіс "Новая Эўропа" (Беларусь)
Сайт экспертнай супольнасці "Наше мнение" (Беларусь)
Часопіс "Arche" (Беларусь)
Еўрапейскі Цэнтр па пытаннях меншасцяў (Германія)
Інтэрнэт-выданне "BelarusDigest" (Вялікабрытанія)
Праграма "Лятучы ўніверсітэт" (Беларусь)
Фонд імя Конрада Адэнаўэра (Германія)
Агенцыя гуманітарных тэхналогій/Цэнтр сацыяльных інавацый (Беларусь)
Цэнтр усходняй палітыкі (Літва)

Выданне падрыхтаванае дзякуючы падтрымцы *Фонду ім. Конрада Адэнаўэра*

ISBN 978-9955-12-804-5 (online)
ISBN 978-9955-12-803-8

UDK 323.2(476)(063)
Fi319

The First International Congress of Belarusian Studies
Working Papers
Volume 1 (2012)

The First International Congress of Belarusian Studies was held on September 23-25, 2011 in Kaunas (Lithuania).

Proof-reading
Volha Hapiejeva (Belarusian and English)
Stefanija Kalinoŭskaja (Russian)
Maksim Alieksandrovič (English)
Tomasz Błaszczyk (Polish)

Design and Layout
Dzmitry Isajeŭ

Founders and Organizers
Political Sphere Institute of Political Studies (Palityčnaja Sfiera) (Belarus)
Vytautas Magnus University (Lithuania)
Institute of the Grand Duchy of Lithuania (Lithuania)

EuroBelarus International Consortium (Belarus)
Belarusian Institute for Strategic Studies (Belarus)
Novaja Eŭropa / New Europe online magazine (Belarus)
Našie Mnienije / Our Opinion Expert Community web-site (Belarus)
Arche Journal (Belarus)
The European Centre for Minority Issues (Germany)
BelarusDigest online magazine (United Kingdom)
Flying University program (Belarus);
Agency of Humanitarian Technologies/ Centre for Social Innovations (Belarus);
East Politics Centre public institution (Lithuania)

The volume is published with support of *Konrad Adenauer Stiftung*

ISBN 978-9955-12-804-5 (online)
ISBN 978-9955-12-803-8

Міжнародны Кангрэс даследчыкаў Беларусі
International Congress of Belarusian Studies
Tarptautinis Baltarusijos tyrimų kongresas

Міжнародны Кангрэс даследчыкаў Беларусі быў заснаваны 6 кастрычніка 2010 года ў г. Коўна (Літва) на сустрэчы прадстаўнікоў беларускай і літоўскай акадэмічнай і экспертнай супольнасці.

Кангрэс ініцыяваны як штогадовая сустрэча беларускіх і замежных навукоўцаў, экспертаў, аналітыкаў, прадстаўнікоў грамадскіх і дзяржаўных інстытуцый, якія займаюцца даследаваннем Беларусі.

Місія Кангрэса – развіццё супольнасці навукоўцаў, аналітыкаў і экспертаў, а таксама спрыянне больш глыбокаму разуменню Беларусі ў акадэмічным і грамадскім асяродку краіны, рэгіёну і свету.

Кангрэс бачыцца месцам прэзентацыі вынікаў працы навукоўцаў і экспертаў на працягу года. Акрамя гэтага, правядзенне Кангрэса з'яўляецца выдатнай магчымасцю для распрацоўкі новых жыццяздольных даследчых і грамадскіх праектаў, абмену меркаваннямі і ідэямі, усталявання нефармальных кантактаў. Кангрэс дазволіць сістэматызаваць веды пра Беларусь, а таксама заахвоціць практыку ўзаемнага супрацоўніцтва і камунікацыі.

Кангрэс разлічаны на ўдзел шырокага кола спецыялістаў з Беларусі, Еўрапейскага Саюза, Расіі, ЗША, Украіны і іншых краінаў свету.

Праца Кангрэса спалучае традыцыйныя пасяджэнні з арганізацыяй экспертных панэляў і грамадскіх дыскусій па актуальным тэмам беларускай палітыкі, культуры, грамадства, рэгіянальнага і міжнароднага супрацоўніцтва.

The International Congress of Belarusian Studies was founded at the meeting of Belarusian and Lithuanian scholars and experts in October 6, 2010 in Kaunas, Lithuania.

The Congress was initiated as an annual meeting of Belarusian and foreign scholars, experts, analysts and representatives of civil society and government institutions, which are involved in studying Belarus.

The Congress' mission is to promote a deeper understanding of Belarus in academic and civil communities of the country, region and world.

The Congress aims to become a place for presentation of outcomes of scholarly and expert activities, produced throughout the year. In addition, the Congress is an excellent opportunity to develop new research and community projects, to exchange views and ideas and to establish informal contacts.

The Congress combines traditional academic activities with expert panels and public discussions on topical issues of Belarusian politics, culture, society, regional and international cooperation.

2010 m. spalio 6 d. Kaune (Lietuva) susirinkę baltarusių ir lietuvių mokslininkai ir ekspertai nutarė surengti tarptautinį Baltarusijos tyrimų kongresą.

Tokie kongresai turėjo tapti kasmetiniais baltarusių ir kitų šalių mokslininkų, ekspertų, analitikų, visuomeninių organizacijų ir valstybinių institucijų atstovų, besidominčių Baltarusija bei atliekančių jos tyrimus, suvažiavimais.

Kongreso misija – išvystyti mokslininkų, analitikų ir ekspertų visuomenę, siekti geresnio Baltarusijos supratimo tarp akademinių ir visuomeninių centrų šalyje, regione ir pasaulyje.

Kongresas turėtų tapti mokslininkų ir ekspertų per metus atliktų darbų rezultatų pristatymo vieta. Taipogi kongresas gali būti puikia vieta, kur gimtų nauji tyrimų ar visuomeniniai projektai, būtų keičiamasi idėjomis ar užmezgami nauji neformalūs kontaktai.

Kongreso darbą nutarta organizuoti sukuriant įvairias ekspertų ir diskusijų darbo grupes, kuriose būtų gvildenamos aktualios baltarusiškos politikos, kultūros, visuomenės tyrimų, regioninio ir tarptautinio bendradarbiavimo temos.

Web: http://icbs.lt, http://icbs.palityka.org/
e-mail: icbs@palityka.org
Tel. (BY) + 375 29 673 32 96
Tel. (LT) + 370 68 63 11 46
Fax. + 370 37 20 38 58

Моўная палітыка і прынцыпы транслітэрацыі (руская мова)

У тэкстах на рускай мове ўжываецца толькі “Беларусь” (не “Белоруссия”). Такая ж назва выкарыстоўвацца, калі размова вядзецца пра абазначэнне ў гістарычнай перспектыве рэгіёна, этнаграфічнай тэрыторыі і г. д. Такая практыка цалкам адпавядае складзенай у Рэспубліцы Беларусь традыцыі, замацаванай, у тым ліку, у прэамбуле Канстытуцыі: *“Мы, народ Республики Беларусь (Беларуси), исходя из ответственности за настоящее и будущее Беларуси, сознавая себя полноправным субъектом мирового сообщества и подтверждая свою приверженность общечеловеческим ценностям…”.*

Адпаведна, прыметнікі і іншыя словы ўтвараюцца на аснове назвы “Беларусь”: “беларусский”, “беларус” (не “белорусский”, “белорус”).

Імёны асоб і геаграфічныя назвы падаюцца на рускай мове ў адпаведнасці з традыцыяй і ўсталяванымі правіламі транслітэрацыі.

Моўная палітыка і прынцыпы транслітарацыі (англійская мова)

У англамоўнай літаратуры адсутнічае сталая традыцыя перадачы беларускіх імён і геаграфічных назваў. Для гэтага існуе комплекс гістарычных і культурных прычын, але рост публікацый і далейшае развіццё даследаванняў Беларусі патрабуе дакладнай стандартызацыі. Прапанаванае выданне прытрымліваецца наступных правілаў:

Belarus and Belarusian

У англамоўных тэкстах сустракаецца рознае напісанне слова “беларускі”, “Беларусь” – Byelorussian, Belorussian, Belarusian ect. Мы выкарыстоўваем толькі афіцыйную назву і адпаведныя вытворныя ад яе: Belarus, Belarusian. Гэта правіла таксама распаўсюджваецца на інстытуты і аб’екты, якія выкарыстоўвалі словы “Беларусь”, “беларускі” ў мінулым. Гэта значыць, Belarusian SSR, а не Byelorussian SSR.

Геаграфічныя назвы

У дадзеным выданні мы прытрымліваемся стандарту, зацверджанага беларускім урадам адпаведнай інструкцыяй у 2007 г. (транслітэрацыя з беларускай мовы і па правілах нацыянальнай лацінкі, гл. ніжэй). Стандарт таксама быў рэкамендаваны для выкарыстання міжнароднай супольнасцю.

Прапанаваная сістэма з’яўляецца вельмі блізкай традыцыйнай

беларускай лацінцы, распрацаванай на працягу XX ст. і, такім чынам, з’яўляецца найбольш легітымнай і з юрыдычнага, і з культурнага і гістарычнага пунктаў гледжання.

Геаграфічныя назвы звычайна транслітаруюцца з мовы краіны сучаснага размяшчэння з улікам – там, дзе гэта магчыма – нацыянальных правілаў транслітарацыі і знакаў нацыянальных алфавітаў.

Імёны

Для імён уласных прымяняюцца правілы, аналагічныя правілам ужывання геаграфічных назваў. Трэба памятаць, што ў англамоўнай літаратуры таксама выкарыстоўваецца транслітарацыя з рускай мовы, або пашпартнае напісанне (без дыякрытычных знакаў).

Улічваючы разнастайнасць існуючых сістэм і іх супярэчлівасць, на нашу думку, выкарыстанне аднаго стандарту і для імён, і для геаграфічных назваў з’яўляецца адзіным карэктным выйсцем. У найбольш істотных выпадках падаецца падвойнае напісанне.

Імёны беларускіх аўтараў у змесце падаюцца як нацыянальнай лацінкай, так і пашпартным правапісам.

Назвы газет

Назвы газет перадаюцца па правілах мовы арыгіналу. Выкарыстоўваецца беларуская лацінка, калі назва беларуская, і транслітарацыя з рускай мовы, калі назва руская.

Назвы арганізацый і партый

Назвы беларускіх арганізацый (арганізацый, якія зарэгістраваны ў Беларусі ці для якіх Беларусь з’яўляецца асноўнай краінай дзейнасці) падаюцца з беларускай мовы.

Абрэвіятуры для арганізацый таксама падаюцца з беларускай мовы. Bielaruski Narodny Front (BNF), а не Belarusian Popular Front (BPF).

Назвы іншых арганізацый падаюцца на мове краіны, дзе ажыццяўляецца іх асноўная дзейнасць.

Іншыя выпадкі

Спецыфічныя канцэпцыі ці словы, якія не маюць адпаведнікаў у англійскай мове (напрыклад, “Kryvija”) падаюцца пры дапамозе беларускай лацінкі.

Пастанова дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь
11 чэрвеня 2007 г. № 38

8/16668
(18.06.2007)

Пра ўнясенне зменаў і дапаўненняў у Інструкцыю па транслітэрацыі геаграфічных назваў Рэспублікі Беларусь літарамі лацінскага алфавіта.

Дадатак да Інструкцыі па транслітэрацыі геаграфічных назваў Рэспублікі Беларусь літарамі лацінскага алфавіта.

Табліца транслітарацыі літараў беларускага алфавіта лацінскімі літарамі

Літара беларускага алфавіта		**Адпаведная літара лацінскага алфавіта**		**Прыклады транслітэрацыі беларускіх геаграфічных назваў**
А	а	A	a	Аршанскі – Aršanski
Б	б	B	b	Бешанковічы – Biešankovičy
В	в	V	v	Віцебск – Viciebsk
Г	г	H	h	Гомель – Homieĺ, Гаўя – Haŭja
Д	д	D	d	Добруш – Dobruš
Е	е	Je	je* ie**	Ельск – Jeĺsk Бабаедава – Babajedava Венцавічы – Viencavičy
Ё	ё	Jo	jo* io**	Ёды – Jody, Верабʼёвічы – Vierabjovičy Мёры – Miory
Ж	ж	Ž	ž	Жодзішкі – Žodziški
З	з	Z	z	Зэльва – Zeĺva
І	і	I	i	Іванава – Ivanava, Іўе – Iŭje
Й	й	J	j	Лагойск – Lahojsk
К	к	K	k	Круглае – Kruhlaje
Л	л	L	l	Лошыца – Lošyca Любань – Liubań
М	м	M	m	Магілёў – Mahilioŭ
Н	н	N	n	Нясвіж – Niasviž
О	о	O	o	Орша – Orša

Літара беларускага алфавіта		Адпаведная літара лацінскага алфавіта		Прыклады транслітэрацыі беларускіх геаграфічных назваў
П	п	P	p	Паставы – Pastavy
С	с	S	s	Светлагорск – Svietlahorsk
Т	т	T	t	Талачын – Talačyn
У	у	U	u	Узда – Uzda
Ў	ў	Ŭ	ŭ	Шаркаўшчына – Šarkaŭščyna
Ф	ф	F	f	Фаніпаль – Fanipaĺ
Х	х	Ch	ch	Хоцімск – Chocimsk
Ц	ц	C	c	Цёмны Лес – Ciomny Lies
Ч	ч	Č	č	Чавусы – Čavusy
Ш	ш	Š	š	Шуміліна – Šumilina
Ы	ы	Y	y	Чыгірынка – Čyhirynka
Ь	ь			Чэрвень – Červień, Друць – Druć
Э	э	E	e	Чачэрск – Čačersk
Ю	ю	Ju	ju* iu**	Юхнаўка – Juchnaŭka Гаюціна – Hajucina Цюрлі – Ciurli, Любонічы – Liuboničy
Я	я	Ja	ja* ia**	Ямнае – Jamnaje, Баяры – Bajary Валяр'яны – Valiarjany Вязынка – Viazynka

* У пачатку слова, пасля галосных, апострафа, раздзяляльнага мяккага знака і Ў нескладовага

** Пасля зычных

Editorial Language Policy and Transliteration Principles (Russian)

In Russian texts only "Беларусь" is used (not "Белоруссия"). This pattern also applies to designation of a region, ethnographic territory etc. in historical perspective. Such practice fully complies with the tradition established in Belarus, which is, importantly, set in the Constitution: *"Мы, народ Республики Беларусь (Беларуси), исходя из ответственности за настоящее и будущее Беларуси, сознавая себя полноправным субъектом мирового сообщества и подтверждая свою приверженность общечеловеческим ценностям…"*

Therefore, adjectives and other words are derived from "Беларусь" form: "беларусский", "беларус" (not "белорусский", "белорус").

Editorial Language Policy and Transliteration Principles (English)

There is no fixed tradition of reproducing Belarusian names and place names in the English-language literature. This is due to a complex of historical and cultural reasons, but the growth of publications about Belarus and the further development of Belarusian Studies requires a more accurate standardization. We adhere to the following rules:

Belarus and Belarusian

The English texts contain different spelling options - Byelorussian, Belorussian, Belarusian etc. We only use the official name and the corresponding derivatives: Belarus, Belarusian. This rule also applies to the institutions and objects that used the words "Belarus", "Belarusian" in the past. Thus, we use Belarusian SSR, not Byelorussian SSR.

Place Names

We adhere to the standard of the corresponding instruction approved by the Government in 2007 (transliteration from Belarusian according to the rules of the national Latin alphabet, see below). The standard was also recommended for the use by the international community.

The proposed system is very close to the traditional Belarusian Latin alphabet developed in the nineteenth and twentieth century, and is thus the most legitimate one from the legal, cultural and historical point of view.

Other place names are usually transliterated from the language of the country in which the designated places are currently located, taking into account, where possible, the national transliteration rules and the symbols of national alphabets.

Names

Proper names follow the same rules as place names.

It should be noted that in the English-language literature, transliteration from the Russian language or passport writing (with no diacritical marks) are also used.

Given the large number of existing systems and their contradictory nature, in our opinion, the use of a single standard both for names and place names is the only correct way out. In most significant cases, double writing is provided.

The names of Belarusian authors in the contents and in the beginning of the articles are provided both according to national Latin and passport

spelling. Belarusian Cyrillic writing is also available.

In the list of references, names of Belarusian authors are provided in national Latin writing. If a source was published in Russian, then transliteration from the Russian language is provided in brackets "[ ]" (only ASCII characters).

Newspaper Names

The names of newspapers are given in accordance with the rules of the original language. Belarusian Latin alphabet is used for Belarusian names, while transliteration from the Russian language is used for Russian ones.

Organization and Party Names

The names of Belarusian organizations (organizations that are registered in Belarus or for which Belarus is the main country of activities) are provided from the Belarusian language.

Abbreviations for organizations are also derived from the Belarusian language: BNF (Bielaruski Narodny Front), but not BPF (Belarusian Popular Front).

The names of other organizations are provided in the language of the country of main activities.

Other Cases

Specific concepts or words that have no English analogues (e. g. "Kryvija") are provided with the help of Belarusian Latin alphabet.

Resolution of the State Committee for Property of the Republic of Belarus
June 11, 2007 No.38

8/16668 (18.06.2007)

On Amendments to the Instruction for Transliteration of the Place Names of the Republic of Belarus with the Letters of the Latin Alphabet.

Appendix to the Instruction for Transliteration of the Place Names of the Republic of Belarus with the Letters of the Latin Alphabet.

Table for the Belarusian alphabet letters transliteration with the letters of the Latin alphabet

Belarusian alphabet letter		Corresponding Latin alphabet letter		Examples of Belarusian place names transliteration
А	а	A	a	Аршанскі – Aršanski
Б	б	B	b	Бешанковічы – Biešankovičy
В	в	V	v	Віцебск – Viciebsk
Г	г	H	h	Гомель – Homieĺ, Гаўя – Haŭja
Д	д	D	d	Добруш – Dobruš
Е	е	Je	je* ie**	Ельск – Jeĺsk Бабаедава – Babajedava Венцавічы – Viencavičy
Ё	ё	Jo	jo* io**	Ёды – Jody, Вераб’ёвічы – Vierabjovičy Мёры – Miory
Ж	ж	Ž	ž	Жодзішкі – Žodziški
З	з	Z	z	Зэльва – Zeĺva
І	і	I	i	Іванава – Ivanava, Іўе – Iŭje
Й	й	J	j	Лагойск – Lahojsk
К	к	K	k	Круглае – Kruhlaje
Л	л	L	l	Лошыца – Lošyca Любань – Liubań
М	м	M	m	Магілёў – Mahilioŭ
Н	н	N	n	Нясвіж – Niasviž
О	о	O	o	Орша – Orša
П	п	P	p	Паставы – Pastavy

Belarusian alphabet letter		**Corresponding Latin alphabet letter**		**Examples of Belarusian place names transliteration**
С	с	S	s	Светлагорск – Svietlahorsk
Т	т	T	t	Талачын – Talačyn
У	у	U	u	Узда – Uzda
Ў	ў	Ŭ	ŭ	Шаркаўшчына – Šarkaŭščyna
Ф	ф	F	f	Фаніпаль – Fanipaĺ
Х	х	Ch	ch	Хоцімск – Chocimsk
Ц	ц	C	c	Цёмны Лес – Ciomny Lies
Ч	ч	Č	č	Чавусы – Čavusy
Ш	ш	Š	š	Шуміліна – Šumilina
Ы	ы	Y	y	Чыгірынка – Čyhirynka
Ь	ь			Чэрвень – Červień, Друць – Druć
Э	э	E	e	Чачэрск – Čačersk
Ю	ю	Ju	ju* iu**	Юхнаўка – Juchnaŭka Гаюціна – Hajucina Цюрлі – Ciurli, Любонічы – Liuboničy
Я	я	Ja	ja* ia**	Ямнае – Jamnaje, Баяры – Bajary Валяр’яны – Valiarjany Вязынка – Viazynka

* At the beginning of the word, after vowels, apostrophe, separating soft sign and ў

** After consonants

Першы Міжнародны Кангрэс даследчыкаў Беларусі
Працоўныя матэрыялы
Том 1 (2012)

The First International Congress of Belarusian Studies
Working Papers
Volume 1 (2012)

Founders and Organizers
Political Sphere Institute of Political Studies (Palityčnaja Sfiera) (Belarus)
Vytautas Magnus University (Lithuania)
Institute of the Grand Duchy of Lithuania (Lithuania)

EuroBelarus International Consortium (Belarus)
Belarusian Institute for Strategic Studies (Belarus)
Našie Mnienije / Our Opinion Expert Community web-site (Belarus)
Novaja Eŭropa / New Europe online magazine (Belarus)
Arche journal (Belarus)
BelarusDigest online magazine (United Kingdom)
Flying University program (Belarus)
Konrad Adenauer Stiftung (Germany)
Agency of Humanitarian Technologies/ Centre for Social Innovations (Belarus)
East Politics Centre public institution (Lithuania)

Працоўныя матэрыялы Першага Міжнароднага Кангрэса даследчыкаў Беларусі, што адбыўся 23–25 верасня 2011 года ў Коўне, Літва. Тэксты прысвечаны актуальным даследаванням у галіне беларускай гісторыі, палітыкі, грамадства і культуры.

Working papers of the First International Congress of Belarusian Studies, which was held on September 23–25, 2011 in Kaunas, Lithuania. The texts cover topical research on Belarusian history, politics, society and culture.

UDK 323.2(476)(063)
Fi319

Web: http://icbs.lt, http://icbs.palityka.org/
e-mail: icbs@palityka.org
Tel. (BY) + 375 29 673 32 96
Tel. (LT) + 370 68 63 11 46
Fax. + 370 37 20 38 58